

DI: ET STÆRKT FORSVAR

– SKABT I PARTNERSKAB MED ERHVERVSLIVET

Dansk Industri

Der er behov for en ekstraordinær indsats i Forsvaret

Den sikkerhedspolitiske virkelighed

Dansk sikkerhed står over for markante udfordringer i de næste årtier. Den sikkerhedspolitiske situation er forværret, og verdensordenen ændrer sig radikalt med Ruslands invasion af Ukraine og Kinas militære vækst og samtidige indblanding i sikkerhedspolitiske spørgsmål.

Med krig i Europa og dens følger er politikområder som erhvervspolitik, fødevarepolitik, klima- og energipolitik blevet sikkerhedspolitik.

Sikkerhed i Danmark er blevet et bredt samfundsanliggende, der kræver et markant og moderne forsvar og et erhvervsliv, der langsigtet kan understøtte forsvarets opgaver og sikkerheden i samfundet i både krise og krig.

Årtiers ophobede udfordringer i Forsvaret

Efter årtier med gradvise nedskæringer og mangel på ressourcer står Forsvaret over for massive udfordringer, som tæller fastholdelse af personale, forsømt bygningsmasse, reducerede lagre og forældet IT. Samtidig øger konjunkturerne priserne, global efterspørgsel på forsvarsmateriel stiger markant, Ukraine kræver fortsat støtte og donationer af materiel, mangel på arbejdskraft, og et øget behov for forsyningssikkerhed.

Det nationale kompromis og det efterfølgende regeringsgrundlag, der dikterer et varigt løft af Forsvaret til 2 pct. af BNP fra 2030, skal understøtte sikkerhed i Danmark og et stærkt forsvar.

Et nyt stærkt forsvar

Den sikkerhedspolitiske situation og det nationale kompromis betyder, at Forsvaret i stor udstrækning skal transformeres fra at være et ekspeditionsforsvar, der kan deployere til verdens brændpunkter, til et forsvar, der skal forsvare NATO's grænser og Danmark. Forsvaret skal forsvare Danmark og infrastrukturen, være vært for store udenlandske styrkeforstærkninger, bidrage til forsvaret af Baltikum og Østersøregionen, og operere styrket i Nordatlanten og Arktis. Forsvaret skal derfor omstille sig til disse opgaver gennem et forsvar, der er bredt forankret i samfundet, stærke partnerskaber med erhvervslivet og innovation og teknologi i verdensklasse.

Erhvervslivet kan og vil mere for sikkerhed og med Forsvaret

Sikkerheden i Danmark skal styrkes markant i lyset af den geopolitiske situation. Det kræver et solidt forsvar og et stærkt erhvervsliv, som i langt højere grad end tidligere er målrettet forswarets behov.

Forsvarsindustrien og det øvrige erhvervsliv kan, vil og skal spille en substantiel rolle for dansk sikkerhed og i opbygning af dansk forsvar og på den måde bidrage med forsyningssikkerhed på kritiske områder.

Industrien udvikler og producerer ikke blot komponenter, men også platforme, integrationer og ny teknologi – ofte i verdensklasse. Erhvervslivets innovationskraft og udviklingskapacitet kan bidrage til at tackle de store og presserende udfordringer.

Der er også driftsområder i forsvaret som erhvervslivet med fordel kan løse for at frigøre ressourcer. Det kan være områder som modernisering og energieffektivisering af bygninger, vedligeholdelse og drift af materiel eller grøn omstilling.

For at kunne støtte Forsvaret skal dørene åbnes helt og reelt, hvor mindre bureaukrati og mere gensidig nysgerrighed skal muliggøre et tættere samarbejde mellem Forsvaret og erhvervslivet. Begge parter er villige til at samarbejde, og det skal udnyttes.

Dansk erhvervsliv skal være med til at sikre, at kongeriget får et stærkt forsvar. Derfor er det afgørende, at det kommende forsvarsforlig indeholder klare meldinger og perspektiver, der gør det muligt for erhvervslivet at planlægge og tilrettelægge støtten til Forsvaret.

Det vil være vigtigt, at et forlig åbner mulighederne for, at erhvervslivets perspektiver inddrages, inden de meget store midler allokeres på konkrete kapaciteter. Det kan skabe grundlag for forsyningssikkerhed og mere robuste relationer mellem forsvaret og erhvervslivet.

Med dette oplæg leverer DI en række forslag til, hvordan Forsvaret kan sætte en visionær, ambitiøs og nyskabende retning sammen med forsvarsindustrien, det øvrige erhvervsliv og vidensinstitutionerne. Vi foreslår et overordnet styrende princip: **partnerskaber om et stærkt forsvar**. Det foldes ud via fire underprincipper og en række konkrete anbefalinger.

Styrende princip: Partnerskaber om et stærkt forsvar

Et stærkere forsvar er en nødvendighed under den nuværende sikkerhedspolitiske situation, hvor krig og konflikt ikke længere kun finder sted på slagmarken, men hvor også misinformation og værdikampe i alle domæner er en del af den destabiliserende strategi fra globale stormagter. Sikkerhedspolitik handler derfor om beskyttelse af hele samfundet. Det handler om samfundssikkerhed, og om hvordan vi genopbygger Forsvaret til at kunne løfte den opgave.

Vi kan ikke konkurrere med andre lande på størrelse og råstyrke, men vi kan blive stærkere ved at bygge fremtidens forsvar i nye partnerskaber – mellem Forsvaret, erhvervslivet og vores videninstitutioner.

Forsvaret vil få brug for langt flere hænder – det er der ingen tvivl om. I DI er vi dog bekymrede for det pres på arbejdsudbuddet, et stærkere forsvar medfører. Et stærkere forsvar er en nødvendighed under den nuværende sikkerhedspolitiske situation, men flere tusinde ekstra soldater vil presse et arbejdsmarked, der allerede mangler arbejdskraft. Manglen på arbejdskraft kalder derfor i høj grad på helt ny tænkning og nye måder at løse opgaverne på.

Vi skal sammen bliver bedre til at løfte opgaverne smartere, hvor forsvaret fokuserer på de opgaver, der kræver uniform, og åbner for erhvervslivet på alle øvrige civile områder.

Et stærkere forsvar er ikke kun en opgave for Forsvaret. Vejen til forsynings- og samfundssikkerhed går gennem partnerskaber, inddragelse af virksomheder, udlicitering og samarbejder.

Erhvervslivet kan bredt løfte opgaver fra Forsvaret og dermed frigøre værdifulde ressourcer til at styrke operativ opgaveløsning. Erhvervslivet kan levere forsyningsikkerhed og udvikle og fastholde kritiske kompetencer på større områder som bl.a. det maritime område, overvågning af kongeriget, beskyttelse af infrastruktur og udvikling af moderne software. Men også mere jordnære områder som vedligeholdelse af biler, fly og skibe, transport, logistik, lagre mv. Alt sammen med det formål at understøtte Forsvarets opgaver.

Nordiske eksempler på partnerskaber:

Norge:

- Forsvaret har indgået en aftale med virksomheden Nammo om at producere, levere og garantere ammunition til norsk forsvar, herunder også til beredskabslagre.
- Forsvarets logistikorganisation har indgået en aftale med norske Kongsberg Aviation Maintenance Service (KAMS) om klargøring af de norske F16 jægerfly til videresalg. Yderligere arbejder KAMS med investeringer i opbygning af lagerkapacitet til F35-motorer.
- Forsvarets logistikorganisation har også indgået en samarbejdsaftale med norske Kongsberg Defence & Aerospace om vedligeholdelse af landets luftforsvarsmissilssystem, NASAMS.
- Norsk forsvar har ydermere indgået en samarbejdsaftale med firmaet Bring, der leverer logistik og transport af en bred vifte af forsyninger inklusive ammunition.

Finland:

- Forsvaret har indgået et strategisk samarbejde med virksomheden Millog om vedligehold, service og opgradering af hærens og flådens materiel samt af flyvevåbnets overvågningssystemer.
- Forsvaret har indgået et strategisk samarbejde med virksomheden Insta, som udvikler software til teknologiske forsvarssystemer og cybersikkerhed.

17 konkrete anbefalinger, som styrker Forsvaret

I arbejdet med at genoprette og udvikle et moderne dansk forsvar anbefaler DI, at et styrende princip for aftalepartierne er partnerskaber med erhvervslivet. Herunder udfoldes i alt 17 konkrete anbefalinger rettet mod det kommende forsvarsforlig og den efterfølgende proces.

Partnerskaber om et stærkt forsvar

Spil sammen med omverdenen

1. Gør værnepligtige bredere anvendelige, så de kan løfte konkrete opgaver og gøres arbejdsmarkedsparete.
2. Lav en 2030-plan med 2025-delmål for rekruttering og fastholdelse af kvinder på alle niveauer.
3. Harmoniser pensionsalderen i Forsvaret med resten af samfundet.
4. Indfør lærlingeklausuler i Forsvaret.
5. Nedsæt en arbejdsgruppe, der skal udforske modeller for, hvordan medarbejdere deles på nye og innovative måder.

Byd erhvervslivet indenfor

1. Udliciter alt, hvad udliciteres kan og udbyd alle relevante opgaver i samarbejder.
2. Effektiviser sagsbehandling og fjern unødige hindringer for samarbejdet med erhvervslivet.
3. Udarbejd handlingsplan for SMV'er, så de kan bidrage til forsyningssikkerheden.
4. Giv erhvervslivet og universiteterne indblik i operative udfordringer, så de kan designe relevante løsninger.
5. Opdatér regeringens strategi for dansk forsvarsindustri.

Invester i teknologi og ny viden

1. Styrk forskning, udvikling og test ved at allokere 2 pct. af forsvarsbudgettet i 2030.
2. Frem nye teknologier gennem en offentlig/privat teknologifond på 1 mia. kr.
3. Styrk samarbejde gennem faglige teknologipartnerskaber om eksempelvis droner, rummet, kunstig intelligens mv.

Udnyt erhvervslivets kompetencer

1. Etabler forsyningssikkerhed ved opbygning af et sammenhængende dansk skibsbygningsprogram.
2. Moderniser og energieffektiviser bygninger og kaserner gennem partnerskaber.
3. Udarbejd en 2030-plan for grøn omstilling og energioptimering af køretøjer, fly og skibe med konkrete delmål og mål.
4. Etablér et permanent strategisk samarbejdsforum mellem Forsvaret og forsvarsindustrien.

SPIL SAMMEN MED OMVERDENEN

Samfundet står over for strukturelle og demografiske udfordringer samtidigt med, at efterspørgslen på arbejdskraft er stigende.

Forsvaret står over for kolossale mandskabsmæssige udfordringer nu og i det kommende årti. Udviklingen tilsiger, at der skal tænkes nyt i forhold til rekruttering, fastholdelse og pensionsalder.

Den massive opgradering af Forsvaret vil kræve flere værnepligtige og flere professionelle soldater.

Skal Forsvaret være en attraktiv arbejdsplads og bredt forankret i samfundet, skal vi nedbryde barrierer mellem kaserne og lokalsamfund, mellem soldater og civile, og mellem det offentlige og private. Derfor bør man udforske modeller, hvor medarbejdere deles.

Den militære uddannelse og operative indsats skal anerkendes i den civile verden, og civile kompetencer skal gnidningsfrit komme Forsvaret til gode. Værnepligten skal indrettes smart, så unge både tiltrækkes af Forsvaret, og skubbes i den rigtige retning i deres civile liv.

Samarbejde om veteraner skal styrkes for både at styrke exitforløb til den civile verden, men også for at skabe muligheder for at vende tilbage til Forsvaret.

Anbefalinger:

- Aftalepartierne beslutter at gøre værnepligtige bredere anvendelige, så de kan løfte konkrete opgaver og gøres arbejdsmarkedsparete.
- Aftalepartierne beslutter, at Forsvaret udarbejder en 2030-plan med 2025-delmål for rekruttering, fastholdelse og udvikling af kvinder på alle niveauer.
- Aftalepartierne beslutter at harmonisere pensionsalderen i Forsvaret med resten af samfundet.
- Aftalepartierne beslutter at indføre lærlingeklausuler i Forsvaret.
- Forsvaret bør nedsætte en arbejdsgruppe, der skal udforske modeller for, hvordan medarbejdere deles på nye og innovative måder.

SPIL SAMMEN MED OMVERDENEN

Anbefaling

Aftalepartierne beslutter at gøre værnepligten bredere anvendelig, så værnepligtige kan løfte flere af Forsvarets opgaver og gøres arbejdsmarkedsparate.

At være værnepligtig har givet mange unge det helt rigtige skub til at lykkedes med livet. Selvtilliden og modet vokser generelt hos unge med en værnepligt i rygsækken, så de bliver klar til voksenlivet. Det bakker vi i DI helt og fuldt op om. Herudover kommer de værnepligtige relativt hurtigt ud på arbejdsmarkedet igen, når de forlader Forsvaret, og påvirker derfor ikke det samlede arbejdsudbud så negativt.

Værnepligten skal indrettes smart, så unge både tiltrækkes af Forsvaret, og skubbes i den rigtige retning i deres civile liv. Det gælder særligt de ca. 45.000 unge, der i dag ikke er i uddannelse eller i job.

Værnepligtige, der mangler uddannelsesniveauer for at kunne gøre karriere i Forsvaret, kan få kompetenceløft lokalt via eksterne skræddersyede uddannelsesstilbud, og mulighederne for uddannelse af endnu flere erhvervsuddannede skal indtænkes.

Værnepligten gøres bredere ved f.eks. at omfatte cyberværnepligtige, digitalisering/tech værnepligtige, tekniske værnepligtige med videre, som også løser opgaver under værnepligten. Supplerende kompetencer gennem eksterne uddannelsesstilbud skal tage udgangspunkt i opgaver i forsvaret eller arbejdsmarkedets behov.

Kompetencer skal flyttes ind og ud af Forsvaret gnidningsfrit og efter behov.

SPIL SAMMEN MED OMVERDENEN

Anbefaling

Aftalepartierne beslutter, at Forsvaret skal udfærdige en 2030-plan med 2025-delmål for rekruttering og fastholdelse af kvinder på alle niveauer.

Forsvaret skal arbejde målrettet for at øge antallet af kvinder i uniform. Det skal bl.a. gøres gennem styrkede vilkår for kvinder for at sikre en bedre repræsentation på alle niveauer og gode muligheder for at avancere.

Diversitet og mangfoldighed er en ressource, som kan bidrage positivt til Forsvarets udvikling. Der skal laves klare regler for kvinder ved graviditet, som er under uddannelse eller i operative stillinger i Forsvaret, og Forsvaret skal arbejde målrettet for at få flere kvinder i chefstillinger på alle niveauer.

Det kan være med til at øge andelen af kvinder i Forsvaret, når det bliver tydeligt, at Forsvaret tager den opgave seriøst.

SPIL SAMMEN MED OMVERDENEN

Anbefaling

Aftalepartierne beslutter, at pensionsalderen i Forsvaret harmoniseres med pensionsalderen i resten af samfundet.

Forsvaret kæmper med rekruttering og fastholdelse af personel.

Med det nye forsvarsforlig vil udfordringerne trænge sig endnu mere på, så DI anbefaler, at Forsvaret i højere grad fastholder seniorer og åbner for, at Forsvarets pensionsalder harmoniseres med resten af samfundet.

Forsvaret arbejder med det, som man kalder ”pligtig pensionsalder”, som i dag er fem år før folkepensionsalderen for ansatte under HKKF, CS og HOD forhandlingsområde. Det betyder, at pensionsalderen er:

- 61½ år for medarbejdere født mellem 1. januar 1960 og 30. juni 1960
- 62 år for medarbejdere født mellem 1. juli 1960 og 31. december 1962
- 63 år for medarbejdere født mellem 1. januar 1963 og 31. december 1966
- 64 år for medarbejdere født 1. januar 1967 eller senere.

Ved yderligere at harmonisere pensionsalderen i Forsvaret vil udbuddet af militære ansatte i ikke-operative stillinger stige til fordel for både Forsvaret og arbejdsmarkedet generelt.

Pligtig pensionsalder er blevet afskaffet både hos politiet og fængselsbetjente.

SPIL SAMMEN MED OMVERDENEN

Anbefaling

Aftalepartierne beslutter at indføre lærlingeklausuler i Forsvaret.

DI mener, at det offentlige generelt bør omfattes af lærlingeklausuler på lige fod med private virksomheder, der løser opgaver for det offentlige. Derfor bør Forsvaret naturligvis også omfattes af lærlingeklausuler.

Det offentlige lever i dag ikke op til sit ansvar for at tage elever, som blev fastsat med målsætningerne fra trepartsaftalen i 2016. Forsvaret er ingen undtagelse.

For at understøtte Forsvarets engagement og ansvar, og sikre lige konkurrencevilkår, bør Forsvaret – og det offentlige generelt – også være omfattet af lærlingeklausuler på opgaver, som er løst in-house og dermed ikke sendt i udbud.

SPIL SAMMEN MED OMVERDENEN

Anbefaling

Aftalepartierne beslutter at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal udforske modeller for, hvordan Forsvaret kan dele medarbejdere på nye og innovative måder.

Knapheden på arbejdskraft i samfundet udfordrer både den offentlige og private sektor.

Nye tanker i forbindelse med styrkelse af forsvaret handler om at maksimere effekten af de kompetencer, der opbygges på begge sider af hegnet mellem kasernerne og arbejdsmarkedet udenfor.

Derfor er der behov for at udforske modeller, hvor Forsvaret og erhvervslivet på forskellige måder deler arbejdskraften, så medarbejderne giver nytte både hos dem, som afgiver, og dem, der får tilført ressourcer.

Der bør eksperimenteres konkret, og måske på frivillig basis, så man undgår at bureaukrati og regler forhindrer erfaringsindsamling. Initiativet kan også være med til at udbrede forsvarsviljen lokalt nær kasernerne både i den private og offentlige sektor.

SPIL SAMMEN MED OMVERDENEN

Case: Sammen om kompetenceløft til arbejdsmarkedet

Forsvaret står over for en enorm opgave. For at løse den, er det en central pointe, at Forsvaret skal væk fra den klassiske tankegang om, at enten løser man det hele selv eller også indkøber man til den billigste pris. Forsvaret skal gå nye veje og f.eks. realisere en idé Forsvaret og Falck tidligere har foreslået i fællesskab: De vil dobbeltansætte de samme mennesker og deles om deres arbejdskraft.

Delte ansættelser betyder, at når Forsvaret har uddannet en fører af et pansret køretøj, eller en anden inden for et teknisk område, så gives de mulighed for at have en civil ansættelse/tage en supplerende civil uddannelse parallelt med deres ansættelse i forsvaret. Eksempelvis kan føreren af det pansrede køretøj blive ansat hos Falck og blive uddannet som falckredder. Forslaget går ud på, at man arbejder 10 mdr. årligt i det civile og 2 mdr. i Forsvaret. Der skal ligeledes være en aftale om, at man naturligvis skal kunne udsendes og mobiliseres.

På den måde kan Falck og Forsvaret samarbejde om at give mulighed for unge til både at videreuddanne sig og bidrage på det øvrige arbejdsmarked, samtidig med at de unge fastholdes i Forsvaret.

Når vi drøfter Forsvarets behov for kompetencer på nye tunge vidensområder eksempelvis cyber, er det urealistisk, at Forsvaret selv kan rekruttere dem – endsige fastholde dem. Her er det ikke relevant at tale delte ansættelser, men derimod partnerskaber, hvor man går sammen med private virksomheder om at løse særlige udfordringer og udvikle nyt sammen.

Ligesom Forsvaret skal være åben over for nye samarbejdsformer, skal også erhvervslivet være klar til den fleksibilitet og åbenhed, det kræver. F.eks. skal Falck i det nævnte tilfælde være indstillet på kun at råde over redderens tid 2 måneder om året. Ligeledes forudsætter udlicitering og offentlige-private partnerskaber, at man går ind i samarbejdet ud fra en præmis om, at begge parter skal have udbytte af samarbejdet.

BYD ERHVERVSLIVET INDENFOR

Som samfund bliver vi stærkere ved at bygge fremtidens forsvar i nye partnerskaber mellem forsvar, erhvervsliv og videninstitutioner. Erhvervslivet kan bredt løfte opgaver fra Forsvaret og dermed frigøre værdifulde ressourcer til at styrke operativ opgaveløsning.

Hvis et styrket samarbejde skal kunne lykkes, skal dørene til Forsvaret åbnes reelt. Der skal tænkes nyt, og unødigt bureaukrati skal fjernes. Nu skal der handles, og der skal skabes strukturer, der muliggør et tæt samarbejde mellem Forsvaret, industrien og videninstitutionerne.

Kort sagt, samarbejd og fjern administrativt bøv! Det vil fjerne hindringerne for industriens konkurrenceevne og dermed mulighederne for at bidrage til forsyningssikkerhed.

Anbefalinger:

- Aftalepartierne beslutter et princip om, at Forsvaret skal udlicitere alt, hvad udliciteres kan og udbyde alle relevante opgaver i samarbejder, som f.eks. direkte tildelinger, OPP, OPI eller triple helix. Princippet skal udmøntes i klare pejlemærker.
- Aftalepartierne stiller krav om, at rammerne, for at erhvervslivet kan støtte forsvaret, styrkes. Eksempelvis skal sikkerhedsgodkendelser ikke tage mere end tre måneder, og områder som certificeringer, udbud og eksportkontrol forenkles og moderniseres.
- Aftalepartierne nedsætter en arbejdsgruppe, der skal udfærdige en handlingsplan for SMV'er inden udgangen af 2025, som løfter disses muligheder for at vokse og bidrage til forsyningssikkerheden.
- Aftalepartierne pålægger Forsvaret at give erhvervslivet og universiteterne indblik i operative erfaringer og udfordringer, så de kan designe relevante løsninger.
- Regeringen bør opdatere strategien for dansk forsvarsindustri.

BYD ERHVERVSLIVET INDENFOR

Anbefaling

Aftalepartierne beslutter et princip om, at Forsvaret skal udlicitere alt, hvad udliciteres kan og udbyde alle relevante opgaver i samarbejder som f.eks. direkte tildelinger, OPP, OPI eller triple helix.

Det danske forsvar er dybt afhængig af forsvarsindustriens knowhow og innovationskraft i den nye sikkerhedspolitiske virkelighed.

Derfor er det helt centralt, at Forsvaret åbner sig mere imod industrien og forskningsmiljøerne og indgår langt flere samarbejder, både om ny teknologi, men også om mere rutineprægede driftsopgaver, hvor også små- og mellemstore virksomheder kan bidrage til forsyningssikkerheden.

Det kan f.eks. være:

- De kommende skibsbygningsprogrammer.
- Samarbejde om udvikling og drift af komplekse IT-løsninger med tidlig inddragelse af erhvervslivet.
- Målrettet outsourcing af opgaver, som ikke pr. definition kræver militære kompetencer at løfte.
- Vedligeholdelse af maritime kapaciteter, køretøjer, fly, udvalgte driftsopgaver, grøn omstilling på kaserne, logistik, lagerstyring og transport.

BYD ERHVERVSLIVET INDENFOR

Anbefaling

Aftalepartierne stiller krav om, at rammerne, for at erhvervslivet kan støtte forsvaret, styrkes.

Sikkerhedsgodkendelser må ikke tage mere end tre måneder, og områder som certificeringer, udbud og eksportkontrol forenkles og moderniseres.

Et moderne forsvar kræver agile myndighedsprocesser. Mange virksomheder og universiteter oplever en markant træghed, når de skal ind i Forsvarets mest klassificerede rum. Der, hvor de store udviklingsmuligheder ligger, og der, hvor Forsvaret er helt afhængig af innovation, input, knowhow og erfaringer fra eksterne aktører, hvis man vil lykkes.

Et godt eksempel på alt for langsom sagsbehandling er sikkerhedsgodkendelser.

I de mest fortrolige rum kræver Forsvaret meget naturligt, at eksterne aktører sikkerhedsgodkendes, det samme gælder udenlandske kunder.

Desværre kan sikkerhedsgodkendelsesprocesser nemt tage minimum 6-9 måneder. DI har medlemmer, der aldrig nåede at få en sikkerhedsgodkendelse, før det var for sent.

Kort sagt, væk med administrativt bøv. Det er en alvorlig hindring for industriens konkurrenceevne og dermed mulighederne for at bidrage til forsyningssikkerhed.

BYD ERHVERVSLIVET INDENFOR

Anbefaling

Aftalepartierne nedsætter en arbejdsgruppe, der skal udfærdige en handlingsplan for SMV'er inden udgangen af 2025, som løfter disses muligheder for at bidrage til forsyningssikkerheden.

Forsvaret skal i de kommende år anskaffe, drifte og servicere langt mere materiel og IT. Hvis SMV'er skal have mulighed for at byde ind og vokse, er der behov for målrettede tiltag, der sikrer adgang til at byde.

Der kan være tale om mange typer af SMV'er, f.eks. nye, innovative virksomheder og virksomheder fra den mere traditionelle forsvarsindustri, som kan levere både materiel og serviceydelser. Det kan også være SMV'er, der kan byde ind på vedligehold og nybyg.

I større, komplekse anskaffelser vil der ofte være en anbefaling om, at SMV'er finder sammen i et konsortium eller andre former for samarbejder for at byde på de udbudte anskaffelser. En stærk handlingsplan med inspiration fra det engelske forsvarsministerium kan løfte hele økosystemet og få SMV'erne til at vokse.

BYD ERHVERVSLIVET INDENFOR

Anbefaling

Aftalepartierne pålægger Forsvaret at give erhvervslivet og universiteterne indblik i operative erfaringer og udfordringer, så de kan designe relevante løsninger.

Hvis erhvervslivet og universiteterne skal have chance for at understøtte dansk sikkerhed og Forsvarets opgaveløsning, så er der behov for, at Forsvaret deler viden om operative erfaringer og udfordringer.

En tæt relation mellem erhvervslivet og Forsvaret bliver oftest skabt af tæt dialog og vidensudveksling. Forsvaret skal kende teknologiens muligheder, ligesom virksomhederne skal have indblik i operative udfordringer. Som vi har set i Ukraine, bliver nye løsninger nærmest udviklet på stedet i dialog mellem soldaterne på jorden og leverandører af udstyr.

Derfor bør Forsvaret med inspiration fra eksempelvis Norge tilrettelægge videndeling fra værnene til virksomheder og universiteter gennem målrettede arrangementer med værnene og på cyberområdet. Industrien kan spille en central part i logistikken omkring disse samlinger.

BYD ERHVERVSLIVET INDENFOR

Anbefaling

Regeringen bør opdatere strategien for dansk forsvarsindustri.

Den nuværende strategi for dansk forsvarsindustri er fra 2021, inden Rusland invaderede Ukraine. Den fastslog behovet for en større, stærkere og mere bæredygtig forsvarsindustri. Det er blevet mere præsent end nogensinde før.

Men i februar 2022 ændredes trusselsbilledet dramatisk. Præmisserne for europæisk sikkerheds-, energi- og forsvarspolitik blev med ét forandret. Danmark besluttede det nationale kompromis om at bruge 2 pct. af BNP på forsvar og afskaffede forsvarsforbeholdet.

I lyset af den sikkerhedspolitiske udvikling, og de medfølgende samfundsmæssige implikationer, er der behov for en opdatering af strategien for dansk forsvarsindustri. Der er behov for forbedrede rammevilkår og tydeligere strategisk dialog mellem Forsvaret og erhvervslivet.

BYD ERHVERVSLIVET INDENFOR

Case: Sammen om national skibsbygning

Forsvaret står over for stadig mere komplekse udfordringer og har blandt andet brug for fleksible skibe, der kan løse mere forskelligartede opgaver. Derfor er Forsvaret gået ind i et innovativt udviklingssamarbejde med forsvarsindustrien og en pensionskasse om design og udvikling af patruljeskibe.

Det nye er her, at den offentlige part udbyder en problemstilling og ikke en færdigtænkt løsning. Herefter udvikler industrien i samarbejde med Forsvaret den rette løsning samt producerer skibene i en totalleverandørmodel, hvorefter Forsvaret overtager disse. Industrien påtager sig således ansvar og risiko for den samlede leverance, ligesom industrien aflaster Forsvaret på en lang række opgaver som andre projektformer indebærer.

Et mangeårigt sigte –også udover det enkelte projekt –er essentielt, hvis modellen skal lykkes, og man skal minimere risiko for industrien og investor, og samlet set kunne opnå en lavere stykpris for Forsvaret.

Det kræver også eksport.

Det er ikke nok at bygge enkelte skibe. Der skal etableres egentlige sammenhængende produktionslinjer og opbygges kompetencer, hvis ambitionen skal lykkes.

INVESTER I TEKNOLOGI OG NY VIDEN

Vi befinder os i en konjunktur med stigende priser, enorm efterspørgsel efter militært materiel, markant mangel på arbejdskraft og med en teknologisk udvikling, der raser afsted og kan give operative fordele for de lande, der formår at transformere sig og anvende de nye teknologier.

Forsvaret er langt bagud ift. samfundets generelle teknologiske udvikling. Årtiers besparelser har sat sit tydelige spor. Derfor skal Forsvaret have et hårdt tiltrængt teknologisk løft, både på det administrative og operative niveau.

Med de rette forsknings-, udviklings- og testprogrammer kan vi opdyrke og fastholde unikke styrkepositioner inden for blandt andet kvanteteknologi, rummet, radarer, cyber, sensorer, datafusion, robotter og droneteknologier.

Anbefalinger:

- Aftalepartierne styrker forskning, udvikling og test ved at allokere 2 pct. af forsvarsbudgettet til området i 2030. Det er helt centralt, at anbefalingen er en tilføjelse til de nuværende forskningsbevillinger, og ikke en erstatning af dem.
- Aftalepartierne fremmer nye teknologier ved at støtte SMV'er og startups gennem etablering af en offentlig/privat teknologifond på 1 mia. kr.
- Aftalepartierne styrker samarbejde mellem erhvervsliv og Forsvaret gennem faglige teknologipartnerskaber om eksempelvis droner, rummet, kunstig intelligens m.v.

INVESTER I TEKNOLOGI OG NY VIDEN

Anbefaling

Aftalepartierne fastsætter et mål for forsknings-, udviklings- og testandel af det samlede danske forsvarsbudget på to pct. i 2030.

Det er helt centralt, at anbefalingen er en tilføjelse til de nuværende forskningsbevillinger, og ikke en erstatning af dem.

Dansk forskning og innovation er i verdensklasse, også inden for forsvarsindustrien. En ambitiøs målsætning om 2 pct. F&U og test vil løfte både samfundssikkerheden, Forsvaret og industrien yderligere.

Med de rette forsknings-, udviklings- og testprogrammer kan vi opdyrke og fastholde unikke styrkepositioner inden for blandt andet kvanteteknologi, rummet, radarer, cyber, undervandssystemer, sensorer, datafusion, robotter og droneteknologier.

Der skal også investeres i energieffektiviseringer, brug af vedvarende energiløsninger og elektrificering – der skal sættes ambitiøse, konkrete mål for forbedringer. Triple helix forsknings-, udviklings- og testsamarbejder mellem forsvar, industrien og universiteterne er forudsætningen for, at dansk forsvar for alvor bliver en relevant partner i de internationale forsvarssamarbejder.

Landene i Europa bruger i gennemsnit 1,2 pct. af deres forsvarsbudgetter på F&U. Danmark bruger kun 0,2 pct. af sit forsvarsbudget på forskning og udvikling i dag.

INVESTER I TEKNOLOGI OG NY VIDEN

Anbefaling

Aftalepartierne etablerer en ny offentlig/privat teknologifond på 1 mia. kr. til fremme af nye teknologier.

I Danmark har vi en stærk forsvarsindustri, der producerer højteknologisk materiel, der hver dag hjælper vores forsvar og allierede over hele verden. Hvert år omsætter virksomhederne for flere milliarder kroner om året, og fremviser dansk kvalitet, bæredygtighed og innovation på globalt plan. Samtidig har vi mange startups og SMV'er, der står på spring for at byde ind på de mange nye opgaver et stærkere forsvar kræver.

DI anbefaler, at aftalepartierne opretter en teknologifond, som kan støtte startups og SMV'ers mulighed for at lancere ny teknologi som svar på Forsvarets udfordringer. Metodisk anbefaler vi også, at Forsvaret udbyder teknologiske "challenges", som erhvervslivet og universitetsverdenen kan arbejde med.

INVESTER I TEKNOLOGI OG NY VIDEN

Anbefaling

Aftalepartierne styrker samarbejdet mellem erhvervsliv og Forsvaret gennem faglige teknologipartnerskaber om eksempelvis droner, rummet, undervandssystemer m.v.

Forsvaret skal styrke triple helix -samarbejder mellem Forsvaret, industrien og universiteterne. Det vil give forsvaret adgang til innovation og knowhow i verdensklasse.

Ét konkret tiltag er at etablere et NATO Centre of Excellence på drone- og robotteknologi.

Andre muligheder er udvikling af samarbejder om cyber, rumteknologi, undervandssystemer, beskyttelse af kritisk infrastruktur m.v.

INVESTER I TEKNOLOGI OG NY VIDEN

Case: Sammen om den teknologiske udvikling

Danske universiteter og fem Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter (GTS-institutter) dannede i 2023 partnerskab om at etablere det Nationale Forsvarsteknologiske Center (NFC). Målet med NFC er, gennem et styrket samarbejdet med industrien og forsvaret, at bidrage til et kritisk teknologisk løft af Forsvaret og forsvarsindustrien til gavn for Danmarks forsvar og sikkerhed.

NFC er forankret i et sekretariat på Aalborg Universitet og ledes af en styregruppe med DTU som formand.

NFC's engagement med forsvarsindustrien vil også komme samfundet til gode gennem tværfaglig forskning og uddannelse. NFC vil bl.a. arbejde med kvanteteknologi, droneteknologi, grønne brændstoffer til tung transport og militært software som forskningsområder.

UDNYT ERHVERVSLIVETS KOMPETENCER

Med Ruslands invasion af Ukraine er forsyningssikkerhed blevet et helt centralt element for staten og i særdeleshed for forsvaret. Forsyningssikkerhed er dog ikke noget, som forsvaret kan løse alene. Det kræver langsigtede strategiske partnerskaber, og det kræver, at forsvaret forpligter sig gensidigt til disse partnerskaber.

Hvis forsvaret forpligtiger sig hertil, så står dansk erhvervsliv klar. Både kompetencerne og viljen er der til at indgå i disse partnerskaber.

Der er mange oplagte områder, hvor forsvaret kan invitere erhvervslivet indenfor. De store ambitioner med modernisering af flåden, energieffektiviseringer af Forsvarets bygninger og kaserner og den grønne omstilling af skibe, køretøjer og fly, kræver alt sammen tætte partnerskaber med erhvervslivet for at kunne lykkes.

Der skal sættes ambitiøse, konkrete mål for at udnytte erhvervslivets kompetencer i rammen af forsyningssikkerhed.

Anbefalinger:

- Aftaleparterne beslutter, at der etableres forsyningssikkerhed ved opbygning af et dansk skibsbygningsprogram.
- Aftaleparterne beslutter, at Forsvaret modernisere og energieffektivisere bygninger og kaserner gennem partnerskaber.
- Aftaleparterne beslutter, at Forsvaret udarbejder en 2030-plan for grøn omstilling og energioptimering af køretøjer, fly og skibe med konkrete delmål og mål.
- Aftalepartierne skal etablere et permanent strategisk samarbejdsforum mellem Forsvaret og forsvarsindustrien.

UDNYT ERHVERVSLIVETS KOMPETENCER

Anbefaling:

Aftaleparterne beslutter, at der etableres forsyningssikkerhed ved opbygning af et sammenhængende dansk skibsbygningsprogram, hvor partnerskabsmodeller som OPP tages i anvendelse.

De danske værfter har gennem mange år leveret, udrustet og vedligeholdt Søværnets skibe.

Samarbejdet mellem værfterne og Søværnet har udgjort et af flere lag i fundamentet for dansk sikkerhed og understøttet Forsvarets behov for særlige kompetencer og kapaciteter til brug i nationale operationer, i Arktis samt i internationale operationer. Den maritime industris evne til at forsyne Forsvaret nu og på sigt hænger tæt sammen med Forsvarets tilgang til fremtidige maritime anskaffelser.

Opbygning og opretholdelse af disse kompetencer kræver en fortløbende produktionslinje. Hvis den danske forsvarsindustri skal kunne opretholde en effektiv forsyningsrolle over for Forsvaret, så er det centralt, at der værnes om nationale kritiske maritime kompetencer, så vi øger vores forsyningssikkerhed og mindsker afhængigheden af udenlandske maritime leverancer.

UDNYT ERHVERVSLIVETS KOMPETENCER

Anbefaling

Aftalepartierne sætter et mål for, at Forsvarets bygninger og kaserner moderniseres og energieffektiviseres, så de som minimum kan klassificeres i energiklasse D i 2030.

Aftalepartierne beslutter at driften af Forsvarets kaserner udbydes i langsigtede OPP-samarbejder.

Mange års efterslæb på vedligehold har efterladt kaserner mange steder i Danmark i en sørgelig forfatning. Om kort tid skal EU's nye bygningsdirektiv rulles ud, og heri er der af EU-parlamentet lagt op til, at alle offentlige bygninger skal kunne klassificeres i energiklasse D i 2030. Selvom der i det foreløbige udkast også lægges op til at bl.a. kaserner undtages fra dette krav, mener DI, at det er et rimeligt krav, at kaserner lever op til moderne standarder. Men Forsvaret har hverken økonomien eller kapaciteten til at genoprette landets kaserner samtidigt med, at det skal vokse.

Derfor foreslår DI, at kasernerne moderniseres, renoveres og drives af private - f.eks. pensionskasser, i et OPP-samarbejde, hvor Forsvaret lejer sig ind og har brugsretten. Andre modeller kan også bringes i spil.

UDNYT ERHVERVSLIVETS KOMPETENCER

Anbefaling

Aftalepartierne beslutter at Forsvaret skal udfærdige en 2030-plan for grøn omstilling og energioptimering af køretøjer, fly og skibe med konkrete delmål og mål.

Danmark halter bagefter på grøn omstilling af forsvaret i Europa. Brændstof til skibe, fly og køretøjer er forsvarets største klimabelastning. 82 procent af forsvarets CO₂-udledning kommer fra brændstof til fly, skibe og køretøjer. Andre lande er i fuld gang med test af bl.a. iblanding af biobrændsler.

Klimapartnerskabet har afleveret anbefalinger, som der bør handles på. Særligt på de maritime områder er der potentiale, hvis nye skibe udvikles og bygges i Danmark. Her er det oplagt at være fremtidsorienteret, så skibene kan implementere grønne drivmidler i takt med at løsninger bliver udviklet. Det kan eksempelvis være energi fra Power to X-løsninger.

Og teknologien til den grønne omstilling skal så vidt muligt udvikles her i Danmark. På den måde bliver omstillingen ikke kun en udgift for Forsvaret – men vil også skabe potentiale for indtægter til Danmark.

UDNYT ERHVERVSLIVETS KOMPETENCER

Anbefaling

Aftalepartierne skal etablere et permanent strategisk samarbejdsforum mellem Forsvaret og forsvarsindustrien.

Et stærkere forsvar kræver helt nye relationer til det omkringliggende samfund. Vejen til forsynings- og samfundssikkerhed går gennem partnerskaber, inddragelse af virksomheder, udlicitering, forskning, udvikling og samarbejder.

Det kræver helt ny tænkning og nye måder at løse opgaverne på. Det kræver dialog og forståelse for hinandens domæner.

Derfor anbefaler DI, at der nedsættes et permanent strategisk samarbejdsforum med deltagelse af bl.a. Forsvaret og forsvarsindustrien.

Et sådan forum skal være på strategisk niveau, beslutningsdygtigt og af en størrelse, som giver den fornødne handlingskraft. Sådanne fora findes i andre branchesammenhænge, og man kan også lade sig inspirere af nogle af de elementer, som oprindeligt var at finde i Forsvarets materielnævn.

UDNYT ERHVERVSLIVETS KOMPETENCER

Case: Sammen om grønne kaserne

Et centralt område, hvor erhvervslivet kan bidrage væsentligt, er i udviklingen af Forsvarets bygningsmasse. Mange års efterslæb på vedligehold har efterladt kaserne mange steder i Danmark i en sørgelig forfatning, og med Forsvarsministeriets egne ord er de nedslidte kaserne en "væsentlig økonomisk udfordring".

Forsvaret kan ikke selv varetage den enorme opgave med at genoprette landets kaserne samtidigt med, at Forsvaret skal vokse og gøres grønnere. Det har Forsvaret erkendt. Derfor bør Forsvaret tænke nyt og inddrage den private sektor, eventuelt gennem konsortier, i denne kolossale opgave. Derved kan Forsvaret koncentrere sig om operative kerneopgaver, mens andre moderniserer bygningsmassen, indtænker grønne løsninger, og samtidig skaber plads til alle de nye kapaciteter, der skal indkøbes.